

Nordengen i høstsol, ny grind og nytt gjerde i forgrunnen.

ARTIKKELSERIE:

Sjur Harby er utdannet arkeolog og jobber hos Riksantikvaren. Han har alltid drømt om å kjøpe et gammelt hus på landet, og slo til da husmannsplassen Nordengen ved Løten i Hedmark ble til salgs.

Det falleferdige tømmerhuset fra midten av 1800-tallet skal bli Sjurs landsted, en kontrast til livet i byen med levende lys, utedo og stillhet.

Nytt tak var den første store jobben Sjur tok fatt i. Innvendig har han fjernet plater og belegg. Siden er gulv skrapet, råteskader utbedret og vinduer restaurert. Rundt vinduene er glavaen erstattet med mose. I huset finnes tydelige spor etter menneskene som har bodd der før. Sjur ønsker å beholde en del av husets gamle historie, samtidig som han ønsker han å sette sitt eget preg, blant annet med to verandaer, på hver side av huset.

Lev Landlig følger prosessen fra kjøp til ferdig rehabilitert perle. Dette er tredje artikkel i serien.

Tekst **Trine Grann** Foto **Markus Pasveer**

Det tyngste er tilbakelagt, den lille tømmerstua på Nordengen er i ferd med å forvandles fra et oversett og trist skue, til en perle med ny hatt og drakt. Sjur har gjort seg kjent i nabolaget og arrangert åpent hus med kaffeslabberas. Nå får han låne både redskaper og dusj. Det kom ingen flere overraskelser i familien Råte og Diverse. Pengesekken har holdt tålelig så langt. Hagen har fått sin første skjønnhetsbehandling. Heggen blomstrer en uke i mai, men det er en uke det er verdt å se frem til et helt år. Sier Sjur.

En frodig hage

Selve huset er over halvveis til mål. Snart kan Sjur Harby slå opp de tofløyede dørene i morgensolen og ta med seg kaffekoppen ut til utsikten fra sin nye veranda i sveitserstil. Nordengen er drømmen som snart er virkelighet. Men så er det altså de tusen detaljer som skal på plass. Og dessuten en hage som krever oppmerksomhet og omtanke. Hvordan tar man tak i tre mål tomt som ikke har sett hagesaks og menneskehender på en evighet?

– Dette første året har gått med til å rydde for å se hva som dukket opp. I tillegg har jeg foretatt forsiktig beskjæring av busker og trær. Og så har jeg fjernet en del kjerr, som selje, or, bjørk og lønn. Jeg har kjøpt inn roser, men jeg aner ikke hvor de skal havne hen riktig enda. Jeg vet hvor jeg vil med eiendommen, men det er selvfølgelig et stykke igjen.

Dette er en typisk førkrigshage, som har mye av det Sjur forventet av tradisjonelle vekster.

– På tomta står to rognebærtrær med en helt egen personlighet. Heggen ved uthuset ser du bare i den korte perioden den blomstrer, da trekkes blikket dit. Syriner er det her, og hasselnøttkjerr og villkirsebærtre. Dessuten har jeg blå iris og pyntegress. Av bærbusker finnes stikkelsbær, solbær og rips.

JEG LURER NESTEN PÅ OM DET BLIR FOR IDYLLISK – FOR MYE AV DET GODE?

Landskapet rundt Nordengen er mildt og drømmende, runde

åskammer bukter seg så langt øyet kan se, det er noe trolsk over utsikten som danner lag på lag av forskjellige skyggenyanser over i blåtimen eller når tåken driver over skogen og Rokosjøen.

Sjur har tatt noen viktige grep med hagen allerede. Men aller mest har han tenkt og blitt kjent med og funnet ut hvordan tomta skal bli. Hva er idealhagen for akkurat dette stedet?

– Jeg har bestemt meg for å strukturere hagen etter noen grusganger nær huset. Så er det gjerdet, det skal avgrense pryd- og nyttehagen fra resten av tomta. Jeg legger opp en sti til naboen. Den skal slynge seg opp mellom epletrærne. Elementene er her, det gjelder bare å binde dem sammen. Det jeg vet om hagen er at folk har vært opptatt av roser her. Derfor vil jeg gjeninnplante roser. Jeg vil finne tilbake til hagens sjel. Samtidig vil jeg lage en hage som jeg selv synes er fin. Dette har tross alt vært en nyttehage med mye grønnsaker og poteter, det vil jeg tone ned i forhold til å skape en hage som blir fin å se på. Gressplen i moderne forstand er helt uaktuelt, jeg vil ha et engpreg med markblomster, derfor vil jeg heller slå med lå to ganger i året. Hvitveis og blåveis finnes her, i sommer oppdaget jeg ballblom og sankthansblomst. Jeg har prøvd å så prestekrager og rødkløver, men jeg er usikker på om jeg får det til.

Vi blir garantert spart for plaststoler på Nordengen, hvordan har du tenkt å møblere hagen?

– Dette skal bli en hage med mange rom, jeg skal ha plass til få ▶

Erteblomster fargelegger hagen fra juli og fram til frosten kommer.

I urtebedet vokser timian, salvie, sitronmelisse, gressløk, valurt, isop og flere dekorative urteplanter.

Sjur får hjelp av nabo Liv Karlstad til å høste eplene.

mennesker eller mange – alt etter anledningen. Bruk av hagen skal følge sola. Utsikten vil jeg utnytte – siktlinjene er så fine. Der hvor det ikke finnes noe å feste blikket på vil jeg skape det, enten med tradisjonelle vekster, en benk eller andre elementer som passer. Jeg har to hvitmalte hagestoler i jugendstil. Et gammelt skiferbord fra mine besteforeldre kommer til, og jeg har gammeldagse langbord i forskjellige lengder.

Sjur har kunnskap, erfaring, og et stødig blikk. Idyllen framtrer som romantiske bilder på netthinnen: Grønne gressganger, en frodig blomstrende hage. Timoteijenta dukker snart opp ved trestampen blant markblomstene. Hva handler denne idylliske forestillingen om?

– Hele stedet blir jo til mens jeg holder på, jeg gjør ting for hånd og det synes. Maskiner og gressklippere gir et annet resultat. Nå vet jeg veldig godt at jeg nærmer meg den komplette klisjé av drømmen om et gammelt hus på landet. Så kan jeg tenke og lure – er det dette jeg ville? Antagelig er det nettopp det, samtidig må jeg passe meg

litt, jeg vil ikke at det skal tippe over. Men jo da, det blir vel nesten for vakkert til å være sant. Det er sant!

AKKURAT HER SER JEG FOR MEG ET LYSTHUS. SA SJUR I SOMMER

Sjur snakket tidlig om lysthusideen, men den er utsatt i første omgang.

– Jeg er nødt til å prioritere to verandaer som antagelig blir dyrere enn jeg hadde regnet med. Og så må jeg ha en utedo fordi den gamle er helt falleferdig. Men ideen er levende, bare vent.

Ikke for å rippe opp i prosjekter som må utsettes. Men snakket du ikke om kakkelovn og kleberstensovn her i sommer?

– Jo. Og kakkelovnen er kjøpt inn, men fordi den må herdes i tre måneder i 15 graders varme, så må jeg ta det til våren i stedet. Kleberstensovnen leter jeg fortsatt etter. Vi får se, det kan vel hende jeg setter inn en gammel norsk etasjeovn i jern.

Vi går rundt i huset og ser. Og alle som har pusset opp et hus vet veldig godt at den verste jobben er den første og største. Og når det ser som aller verst ut, mye verre enn da du startet, så er likevel det tøffeste tilbakelagt.

Når det er sagt så må jeg innrømme noe ubehagelig; et snev av erfaringens overbærende hovmod stikker i meg. Jeg har nemlig denne grusomme erfaringen selv, jeg har pusset opp et kjempestort gammelt hus. Jeg har hilst på Sisyfos og jeg har tilhørt de mest naive optimister inntil illusjonen sprakk – sammen med budsjettene, fremdriftsplanene og alt annet.

– Neste artikkel kommer i februar, men det er vel kanskje ikke klart for fotoopptak til siste artikkel allerede i januar, Sjur?

– Jo, jeg har fri hele desember så det skal gå fint. Her er alt klart til julaften. Jeg vedder en flaske vin på at jeg er ferdig til jul.

Resultatet av veddemålet er uavklart. Vinner Sjur, så kan du nyte bildene av et ferdig oppusset hus i februarnummeret. Vinner jeg så skal jeg selvsagt ikke si «hva var det jeg sa». Generøst skal jeg dele vinflasken med Sjur og glede meg over hans virkeliggjorte drøm, uansett når den feires. Men det kan faktisk tenkes – at mitt hovmod står for fall. ■

Husmannsplassen ligger ikke langt fra Rokosjøen. Sjur er opptatt av at huset og hagen skal passe inn i kulturlandskapet.

NYE VALG Å TA

Fargepaletten skal velges og hele huset skal males innvendig. Sjur er redd for å velge feil farge og lurer fortsatt.

Hva slags ovn skal få varme opp huset? Blir det jern eller kleberstein? Peis har sneket seg inn som en ny tanke, men ingen ting er avklart.

Sjur har møblene klare, når malingen er tørr skal interiøret på plass.

Prisanslaget for de to verandaene kom på 170.000 kroner. Sjur håpet på rundt 100.000. Hva gjør han nå?

Pipene er klare, men er pakket inn og skal tørke og herdes før de kan tas i bruk.

Sjur søker om penger til rehabilitering av pipene hos kulturvern avdelingen i Fylkeskommunen i Hedmark. Hvordan går det?

Slik kan du bruke den gamle emaljekomfyren

I forrige artikkel viste vi et bilde av en gammel emaljekomfyr Sjur måtte kvitte seg med. Leser Ingeborg Riser i Vormsund ringte spontant til Sjur for å gi følgende tips: Skjær ut hull i den gamle komfyren og sett inn nye kokeplater med keramisk topp!

Hun deler gjerne tipset med flere, og sendte oss bilder og følgende forklaring: «Vi brukte to skjæreplater i vinkelsliperen da vi skar hull i den skjøre støpejernsplatene. Vær tålmodig når du skjærer. Platen må deretter bæres på en pall eller lignende så den ligger rett, den blir svak der kanten er blitt smal.»

Så monteres kokeplatene. Komfyren på bildet har vært i bruk i ti år. Nå skal familien prøve å gjøre det samme med en topp med gassbluss.